

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Qvarta Controversia. An Incarnatio, id est vnio hypostatica diuinæ
personæ cum humana natura sit poßibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82325](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82325)

QUARTA CONTROVERSIA.

An Incarnatio, idest unio hypostatica diuine perso-
nae cum humana natura sit possibilis.

Infidelium
error.

1. Cor. 1.

IUDEOS, atque Gentiles in Sacrosancti My-
sterij Incarnationis cognitione per predica-
tionem illis oblata grauissimè lapsos fuisse do-
cet Apostolus 1. Cor. 1. dicens: Iudei signa petunt,
Graeci sapientiam querunt; nos autem predicamus
Christum Crucifixum Iudeis quidem scandalum, gen-
tibus autem stultitiam. Fuit tempore Christi Do-
mini Phariseorum opinio, Messiam, quem à le-
ge promissum expectabant, futurum esse purum
hominem putantes, nec per Dei potentiam fieri
posse, ut idem sit Deus & homo; quem errorem
sequuntur ac mordicus tenent etiam huius no-
stri temporis Hebraei: cumque multis editis mi-
raculis eos ab hoc errore curasset auertere, & il-
li semper duritia sua perdidit mentis obstinensent,
quaestione de Christo proposita Matth. 22. res-
ponsum eorum solius humanitatis notitiam
praferentem esse deficientem ostendit ex diui-
nae scripturae testimonio manifestè significante
Christum esse Deum & hominem. Matthaei nar-
ratio est: Congregatis autem Phariseis interrogauit
eos Iesus dicens, quid vobis videtur de Christo? cuius
filium est? Dicunt ei, Dauid. At illi: quomodo ergo Da-
uid in spiritu vocat eum Dominum dicens: Dixit Do-
minus Domino meo, sede à dextris meis; donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo Da-
uid vocat eum Dominum, quo filius eius est? & nemo
poterat respondere ei. Phariseorum errorem se-
quutus sunt Arriani, ut ait Athanasius serm. 4.
contra Arrianos. Alios etiam eius opinionis ha-
reticos Arrio antiquiores refert Alphonsus de
Castro in Verbo Christus haeresi. 1. & Suarez. disp. 2.
f. 2. Eundem etiam errorem habuisse Gentiles
affirmat Irenaeus lib. 4. contra haereses cap. 41. di-
cens, Apostolum 1. Cor. 7. idè dixisse se plus o-
mnibus laborasse; quia Mysterium Incarnationis
multis gentium populis praedicauit, qui, cum
illud negarent, non poterat eos Paulus ex diuina
scriptura conuincere, quia illam, ut à Deo reue-
latam non accipiebant. Hebraeis autem potest
huius mysterij veritas ex testimonijs veteris te-
stamenti demonstrari. Plures etiam haeretici cir-
ca Christi humanitatem, aut circa modum unio-
nis errabant ex eadem radice; quia nimirum ar-
bitrabantur impossibilem esse Incarnationem eo
modo, quo fides catholica docet scilicet per mo-
dum unionis hypostaticae Verbi diuini cum
humanitate.

179. 10.

TAMETSI quaestio hac eadem esse ferè vi-
deatur cum praecedente; verè tamen ab ea di-
stinguitur eo modo, quo res in actu exerci-
to aut particulariter sumpta alia est, à se ipsa
concepte vel in communi considerata: Nam
praecedens quaestio communes tantum, & quasi
concepte sumptos modos querebat, quibus pro-
bari posset Incarnationis Mysterium esse possi-
bile; nunc autem quaerimus; an Incarnatio sit
possibilis; Cuius quaesiti resolutio specialium
postulat probationum exhibitionem & exerci-
tium, & singularum etiam difficultatum solu-
tionem.

Myth. pium
Incarnatio
non esse
appellanda
possibile po-
tentia phy-

SCIENDUM est autem primò, dupliciter ali-
quid esse possibile: Vno modo secundum poten-
tiam aliquam intrinsecam, realem, actiuam, aut
passiuam; sicut homini possibile est ambulare;
quia potentiam habet intrinsecam gradiendi;

A sed volare est illi impossibile; quia nullam ad vo-
landum vim habet actiuam aut passiuam natura-
lem. Haec igitur realis, & intrinseca potentia di-
citur potentia physica. Alio modo dicitur aliquid
esse possibile secundum habitudinem termino-
rum, & hoc est possibile logicum, de quo Philo-
sophus 5. Metaph. cap. de Potentia, ait secundum
nullam potentiam dici possibile. Nam, si termi-
norum significata cohaereant siue non repugnet,
dicitur possibile id, quod propositione tales
terminos continente significatur. Si verò nulla
ratione possint termini coherere sed repugnant,
dicitur impossibile, ut Capreolus aduertit in 1.
sent. dist. 8. q. 3. omnis enim differentia termino-
rum est ratione alicuius oppositionis; in omni
verò oppositione affirmatio includitur & nega-
tio; ac proinde in omni tali impossibili inclu-
ditur affirmatio simul & negatio: hoc autem,
quod est affirmationem & negationem eidem se-
cundum idem conuenire, per nullam fieri potest
actiuam potentiam; quoniam orationis agentis a-
ctio per se primò terminatur ad esse; quamuis
ad non esse quandoque secundariò terminetur;
quatenus scilicet esse productum non compati-
tur aliquod aliud esse, sicut esse ignis ex aere pro-
ducti non compatitur esse aeris, nec esse calidi
compatitur esse frigidi; & ideo calor agens pri-
mo facit esse calidum, & secundariò destruit es-
se frigidum: Hoc autem quod est, affirmatio-
nem & negationem esse simul, nullam potest
habere ratione entis aut non entis; quoniam es-
se tollit non esse & non esse tollit esse; quod au-
tem implicat simul esse & non esse, nullius potest
esse potentia terminus; ut explicat etiam S. D.
de potent. q. 1. a. 3. & quoniam obiectum actiuae
potentiae Dei est res non implicans contradic-
tionem, ut ait idem S. D. in prima par. q. 25. a. 3. i-
deò idem est asserere aliquid esse possibile po-
tentia logica, & dicere aliquid esse possibile per
solam Dei potentiam. Cum itaque Mysterium
Incarnationis non sit possibile per intrinsecam
& naturalem potentiam, nec per ipsius Verbi
potentiam ad hoc naturaliter ordinatam, sed à
diuina prouidentia supra totum ordinem natu-
rae directà ad operandum, non erit appellandum
possibile potentia physica, sed logica tantum.
Cuius oppositum quidam recentiores Thomi-
stae male docuerunt.

SECUNDO considerandum est Deum in infi-
nita sui perfectione supereminenter continere
rerum omnium perfectiones, siue sint perfectio-
nes simpliciter, ut existentia, subsistentia seu
personalitas, intellectus, voluntas, sapientia, per se ipsum
bonitas, amor, &c. siue sint perfectiones in ta-
linatura, ut rationalitas, risibilitas, calor, &c.
Quas tamen omnes non potest per se ipsum
Deus in creatura supplere, sed duas tantum,
scilicet subsistentiam siue personalitatem, & exi-
stentiam media personalitate prius natura
communicata: quia Deo tribuenda est omnis
perfectio absque vlla prorsus imperfectione: at
supplere subsistentiam, & existentiam creaturae
perfectiorem in Deo supplente dicit infinitam,
quamlibet autem aliam supplere creaturae per-
fectionem, maximam in Deo diceret imperfe-
ctionem; igitur nullam praeter duas illas perfe-
ctiones supplere poterit Deus in creatura. Ma-
ior euident est: Minor autem duas habet partes;
& probatur prima: quia supplere subsistentiam
creaturae naturae, puta humanitatis, aut lapidis, ni-
hil aliud est, quam terminare naturam illam;
hoc autem, quod dico terminare, non dicit im-
perfectiorem potentiae passivae; quia punctus li-
neam

Deum duas
tantum in
creatura
perfectiones
supplere
posse, scilicet
subsistentiam
& existi-
entiam
media sub-
sistentia illi
communi-
cata.

neam terminando non exercet officium potentia passiva; neque dicit imperfectionem formae substantialis, aut accidentalis; quia punctus lineam terminando eam non informat; neque diuina subsistentia terminus est habens esse incompletum, sicut punctus; sed est in seipsa completissima; & ideo non est, sicut forma in subiecto recepta, quae magis ab eo sustentatur, quam ipsum sustentet; sed ipsa diuina personalitas naturam, cui communicatur, sustentat. Secunda verò pars minoris faciliè probatur inducendo singulas perfectiones: Intellectus enim, & voluntas dicuntur potentias animae vitales ex ea procedentes & eidem inherentes. Sapientia perfectio est intellectum creatum informans: bonitas substantialis intima est creatura; accidentalis autem eam informat. Amor denique actus est vitalis à voluntate procedens, & illam informans: nulla verò ratione potest intelligi, Deum vires horum accidentium supplere, nisi creature substantiam, intellectum & voluntatem informando & illis inherendo: bonitatem autem substantialem non alio modo supplere posset Deus, quam se ipsum in entitatem creaturæ conuertendo, quorum vtrumque maximam in Deo diceret imperfectionem.

TERTIO notandum est, quod persona diuina, puta filius, licet dicat formaliter relationem; non tamen dicit solam rationem ad, quae nullam dicit perfectionem, sed includit etiam rationem in, quae in diuinis est essentia siue substantia Dei, quae perfectionem dicit simpliciter infinitam. Itaque persona diuina, siue sumatur vt persona Diuina, siue vt talis persona est, puta Pater, aut filius, aut Spiritus sanctus, perfectionem intrinsecè claudit infinitam. Sed obseruandum est perfectionem Diuinæ personalitatis seu subsistentiae, vt sic consistere in terminando naturam; est autem natura duplex diuinae personalitatis terminabilis, scilicet diuina & creata, atque creabilis in infinitum; ac proinde duplex etiam est nostro modo intelligendi diuinæ personalitatis infinitas: Altera respectu diuinæ naturae simpliciter infinitae, quam terminat; altera respectu creatae & creabilis naturae, quam potest, si Deo placuerit, terminare; sed hæc secunda consequitur ex prima. Nam, quia diuina personalitas naturam terminat simpliciter infinitam; ideo perfectionem habet in ratione personalitatis & termini simpliciter infinitam, secundum quam in se continet eminenter omnem creatam personalitatem, & subsistentiam; & quia terminare naturam, vt sic (quod est proprium subsistentiae munus) nullam dicit perfectionem, vt ostendimus: ideo, si personalitas seu subsistentia fuerit infinita, qualis est diuina, non solum propriam, sed etiam alienam naturam poterit terminare; igitur ex hoc ipso, quod diuina personalitas terminus est infinitus naturam Dei infinitam terminans adaequatè, habet, vt possit etiam quamlibet creatam naturam terminare; diuinam enim essentiam terminat personalitas, vt infinita sit. licet in terminando; atque ad hoc vt creatas & creabiles omnes personalitates & subsistentias continens eminenter; ac per consequens, vt potens earum etiam naturas terminare, & vires omnium personalitatum & subsistentiarum excellentissime supplere. Quamuis itaque videatur diuinæ personalitatis infinitas diuinam terminando naturam exhaustiri; proprie tamen & absolute loquendo non exhaustitur, sed ea ratione tantum qua est naturae diuinæ terminatiua; quia non aliam posset sim-

pliciter infinitam naturam terminare; quatenus autem creatam potest naturam terminare, non exhaustitur ex eo, quod terminus est naturae diuinæ; sed hoc ipso fit potens alias etiam naturas, scilicet creatas & creabiles terminare usque in infinitum; quæ est alia ratio infinitatis diuinæ subsistentiae. Quemadmodum etiam intellectui & voluntati Dei duplex tribui potest infinitas: altera ad intra, quae scilicet Pater intellectu, veluti potentia filium generat infinitum, & Pater simul & Filius per voluntatem spirant Spiritum sanctum, vtrique infinitate perfectionis æquale: altera diuini intellectus & voluntatis infinitas nuncupatur ad extra; quia tres diuinæ personae per intellectum & voluntatem possunt creaturas perfectiores & perfectiores producere usque in infinitum. Et quamuis priorem intellectus & voluntatis infinitatem duæ iam distat, scilicet Filij & Spiritus sancti emanationes, adæquent & exhaustiant; posterior tamen earundem potentiarum infinitas, integra semper & inexhaustibilis perseuerat; quæ tamen in illa priori infinitate, veluti in radice & causa virtuali seu ratione fundatur. Vt enim ait S. Thom. prima parte, quaestione 45. art. 6. Diuina persona secundum rationem suam processionis habent causalitatem respectu creationis verum. Cuius rationem ibidem asserit: Quia Deus est causa verum, per suum intellectum & voluntatem, sicut artifex rerum artificiarum: artifex autem per verbum intellectu conceptum, & per amorem suam voluntatis ad aliquid rerum operatur. Vnde, & Deus Pater operatus est creaturam per suum Verbum, quod est Filius, & per suum amorem, qui est Spiritus sanctus, &c. Igitur ea virtutis infinitas, quæ diuino conuenit intellectui, & voluntati in ordine ad creaturas, ex ea nascitur infinitate, quam habet intellectus diuinus & voluntas in ordine ad personarum emanationes secundum perfectionem simpliciter infinitas. Sicut ergo diuini intellectus & voluntatis infinitas, non quo ad omnem, sed quo ad vnā tantum rationem adæquatur & exhaustitur in emanatione Verbi, & amoris: remanet autem inexhaustibilis respectu producibilis creaturæ, sic infinitas terminatiua, quæ conuenit substantiae personali in actuali terminatione, diuinæ naturae secundum vnā duntaxat rationem adæquatur & exhaustitur: non verò secundum aliam, qua creatam & creabilem respicit naturam eadem infinita subsistentia terminabilem.

QUARTO sciendum est, Incarnationem ex duplici capite posse considerari, scilicet ex parte naturae assumptae, & ex parte personae assumptis & assumptionem terminantis: si consideretur quo ad assumptam naturam finita est, & potest Deus effectum alium ea nobiliorem producere, puta, si naturam assumeret substantia spiritualis; sed quo ad assumptam personam, quæ terminus est assumptionis & assumptae naturae, nihil à Deo nobilius effici potest Incarnatione Verbi; quia terminus Incarnationis & assumptae humanitatis est persona dignitatis simpliciter infinita, quæ Deus est. Ita D. Th. 1. p. q. 25. a. 6. & in 1. d. 4. q. 1. a. 3. Vbi materiam hanc explicat diligenter.

QUINTO notandum est in Incarnatione nullam in persona diuina, quæ per assumptionem humanæ naturae fit homo, fieri mutationem sed in assumpta tantum humanitate; cuius rationem assignat S. D. infra q. 16. a. 9. ad 4. & a. 6. ad 2. per assumptionem dicens: Fieri importat, quod aliquid predicetur de nouo de altero; Vnde, quandocunque aliquid de nouo predicatur de altero cum mutatione eius, de quo nulla fit dicitur,

Personā diuinā ex duplici perfectione infinita, quam habet in terminando, posse plures, & plures in infinitū creatas, & creabiles naturas terminare.

Quanta sit Incarnationis nobilitas.

Afferitur ratio propria, cur in persona diuina, quæ assumptam naturam terminat, non fiat mutatio.

mutatio; sed
in assumpti
tanti huma
nitatis &
cōfuecitur
quidā dūc
di modi.

dicatur, tunc fieri est mutari; & hoc contingit in om-
nibus, quæ absolute dicuntur: non enim potest albedo,
aut magnitudo aduenire alicui, nisi per hoc, quod de
novo mutatur ad albedinem vel magnitudinem. Ea
verò, quæ relative dicuntur, possunt de nouo predicari
de aliquo absque eius mutatione; sicut homo de nouo
fit dexter absque sua mutatione per motum illius, qui
fit ei sinister. Vnde in talibus non oportet omne, quod
dicatur fieri, esse mutatum, quia hoc potest accidere
per mutationem alterius, & per hunc modum Deo di-
cimus: Domine refugium factus es nobis. Esse autem
hominem conuenit Deo ratione vnionis, quæ est relatio
quedam; & ideo esse hominem predicatur de nouo abs-
que eius mutatione per mutationem humane nature,
quæ assumitur in diuinam personam, & ideo, cum di-
citur, Deus factus est homo, non intelligitur aliqua

mutatio ex parte Dei; sed solum humane nature. Hec

i. sent. Cai.

explicat Caiet. Nam primò in allegata q. art. 1. ad
quartum ait non dixisse D. Thom. vnionem, rationem
cuius est hæc prædicatio, esse relationem
aut relatiuā, sed quod relationem importat, hoc est,
connotat; & propterea, licet vnio nature huma-
næ ad Deum sit substantialis; quia tamen con-
notat relationem; ideo nomen prædicatum se-
cundum illam non sequitur regulam absolutorum
ab æterno. Secundo ibidem ait, exponi pos-
se dicendo, quod homo prædicatur de Deo ratione
vnionis in persona, quæ vnio est funda-
mentaliter substantialis, & formaliter relatiua;
sed prædicatio est ratione vnionis fundamenta-
lis, quæ significatur per vnionem formaliter, si-
cut differentia per proprietatem solet signifi-
cari, & quia illa fundamentalis vnio, quæ fundat
prædicationem hanc, habet modum relatiuum,
quo ad hoc, quod de nouo posita in persona
Verbi nullam in illa mutationem ponit, nisi relati-
uam, non relatione reali; sed rationis; ideo
affirmat S. D. eam importare relationem; ac
proinde non sequi regulam absolutorum ab æ-
terno, quæ, si Deo de nouo apponerentur, aut
ab eo tollerentur, in eo ponerent mutationem.
Sed quoniam adhuc hæret anceps animus non
videns per hæc explicari proprium, ac primum
illius responsionis D. Tho. fundamentum: Pro-
pterea Caiet. in eadem q. 16. art. 6. circa respon-
sionem ad secundum D. Th. tertiam adhibet exposi-
tionem dicens: Quamuis fieri hominem absolu-
tè importet mutationem in subiecto acquirente
humanam naturam, puta in materia; tamen per-
sonam aliquam fieri hominem non importare
mutationem in persona acquirente humanam
naturam: Cuius differentia rationem affert; quia
subiectū, quod fit homo, per transmutationem sui
acquirat esse humanum: sed persona, quæ fit ho-
mo sola noua personatione humane nature fit
homo; personare verò naturam humanam non
est mutari, sed subsistere nunc primò in illa; &
hoc modo Filius Dei, qui prius non erat homo,
factus est homo; quia scilicet prius non perso-
nabat humanam naturam, & eam in tempore cœ-
pit personare; & per hoc acquisiuit primò esse
substantialē humane nature, & non solum esse
relatiuum. Quam doctrinam sequitur Medina in
prologo, quest. 2. in responsione ad 2. arg. & in Com-
mentario dicti art. 6. Addit autem Medina non
esse eandem rationem de Angelo, qui, si assumeret
(inquit) naturā humanā, mutaretur & perficeretur:
quoniam Angelus de se nō habet illud esse sub-
stantialē; sed tantum per humanitatem: Deus autem
omnem habet in se perfectionem sine humanita-
te præcis omnibus imperfectionibus, quo fit, vt
Deus nō sit factus melior per Incarnationē, quā-

quam fortasse concedi possit factū esse perfectio-
rem extensiuē.

Et hoc vt solido & per se sufficienti funda-
mento sibi proposito defendit Valentia pūcto se-
cundo. Deū per Incarnationē non esse mutātū di-
cens, tunc fieri, vt res mutetur, quādo aliter sim-
pliciter & absolute se habet, quā prius; quia mu-
tatio est entis in potētia simpliciter; & ideo rem,
quæ eminenter aliquid prius habebat, nō mutari
propriè, si illud acquirat postea formaliter; quia
nō simpliciter & absolute illo prius carebat, ne-
que rem mutari, nisi quando est in potentia re-
ceptiua simpliciter respectu eius, quod recipitur;
Verbū autem diuinum habebat prius rem, id est
perfectionē humanitatis eminētē, sic videlicet,
vt posset illam efficere, & etiam sine illa facere,
quidquid illa tāquam causā efficiens, vel coeffi-
ciēs posset facere id, quod est perfectionis in hu-
mana natura.

Sed, vt mihi videtur, hic secundus dicendi modus
omnino falsus est: Nam ad tollendā a persona car-
nem assumente mutabilitatem, neque sola suffi-
cit hæc eminentialis assumptæ nature cōtinētia,
neque est absolute necessaria. Probatur: Nam
Sol eminenter est calidus; & tamē vere mutaretur,
si fieret formaliter calidus, & Angelus vir-
tutes habet Cardinales secundum eminentiores
actus, quā homo; & tamen, si haberet eas secū-
dum actus homini conuenientes, mutaretur;
quia id, quod præhabet eminenter perfectionem
aliquam limitatam; si postea illam formaliter in
se recipiat, aliquid habet de nouo quod ante nō
habebat: eo quod limitata perfectio dicit limi-
tationem, & modum imperfectum, qui forma-
liter non includitur in forma, vel actu eminenti-
iori: Deinde, si talis perfectio limitata recipe-
retur in subiecto, & illud actuaret, & illi nouum
esse accidentale conferret: igitur ea recepta mu-
taretur. Secundum verò (scilicet non esse neces-
sariam continentiam illam eminentialem, ne per-
sona naturam alienam assumendo ad sui vnita-
tem mutetur) sic probatur: Angelus non conti-
net eminenter humanam naturam; cum non pos-
sit ipsam producere, & tamen, si detur illum vniri
personaliter humanitati nulla fieret mutatio
realis: Nam vt Angelus vnietur humanitati suf-
ficienter humanitatem ipsam mutari, & ad Angeli-
cam subsistentiam eleuari hoc ipso, quod ab ea
terminatur: quia terminare non est agere, aut a-
ctus secundus propriè loquendo, nec nouam ad-
dit termino præsertim subsistenti perfectionem,
aut actualitatem, sed ipsum terminum adiungit
rei, seu nature terminatæ, ita vt omnis noua per-
fectio fiat in natura terminatæ; igitur, si nostram
Angelus assumeret humanitatem, nulla realis fie-
ret in eo mutatio, sed tantum humanitate; tunc
enim Angelus non per potētiam passiua; sed so-
la personatione humanitatis acquireret esse ho-
minem.

Ex his patet, primò propositionem illā Caiet.
videlicet: Personā fieri hominē nō importat mutatio-
nē in persona acquirente humanitatem, esse verā de om-
ni persona, siue careat, siue nō careat potētialita-
te; quoniam in casu dato, quāuis impossibili, quod
Angelus humane nature personaliter vniretur,
potētialitas personæ Angeli nulla prorsus esset in
ordine ad humanitatem, aut ad esse hominem; quia
nō vniretur, nisi ratione subsistentiæ, seu perso-
nalitatis, quatenus formaliter terminus est,
qua ratione nulla conuenit ei potētialitas,
aut noua aliqua addit actualitas, vt antè dixi-
mus: aliæ verò potētialitates Angelicæ per-
sonæ conuenientes merè per accidens; & im-
parti-

3. Sententia
liquorum
Thomista-
rum.
6. Tho.

pertinenter se haberent in ordine ad vni-
onem.

Secundo patet falsum esse, quod quidam recen-
tiores Thomistae dicunt, nimirum D. Tho. in 3.
d. 1. quæst. 1. art. 1. ad 1. asserere Verbum, ideò in
Incarnatione non fuisse mutatum; quia mutari
est aliter se habere, vel de nouo aliquid acquirere
ratione potentiae passivæ, quam habet; non au-
tem, si aliquid acquirat de nouo ratione suæ ac-
tualitatis & potentiae activæ, & ratione poten-
tiae passivæ seu potentialitatis, quam habet res
acquisita; sicut essentia diuina non mutatur; quia
de nouo fit species intelligibilis beati, nec Deus
mutatur, quando fit adiutor noster; quia hoc
nouum fieri & nouum esse adiutorem, vel spe-
ciem conuenit Deo ratione suæ actualitatis, &
nostræ potentialitatis passivæ; sed mutatur nos;
quia per receptionem speciei vel auxilij habemus
de nouo aliquid absolutum ratione nostræ
potentiae passivæ. Et quia (inquiunt) Deus factus
est homo ratione suæ actualitatis, & ratione po-
tentiae passivæ, quæ erat in humanitate: ideò
humanitas mutatur, & non Deus. Sed D. Th. 1.

Refellitur.

rit. manifestè docet oppositum: Nam ibi naturâ
declaramus relatiuorū tertij modi ait, alterū rela-
tiuū, puta scibile, dici de nouo relatiuè ad alterū
nulla facta mutatione circa ipsum scilicet scibile;
quia scibile non dicitur per potetiam passiuam,
quæ sit in ipso, sed per potentiam, quæ est in sci-
ente; ita (inquit) Deus dicitur vniri non per mu-
tationem sui, sed eius cui vnitur: & similiter, cū
dicitur vnibilis, hoc non dicitur per potentiam
aliquam passiuam in Deo existentem; sed per po-
tentiam, quæ in creatura est, vt vniri possit; &
statim addit, dici non posse, quòd vnibile non
dicit potentiam passiuam, sed actiuam; quia cum
hæc actio, quæ est vnire, conueniat toti Trinita-
ti, etiam vnibile, si dicit potentiam actiuam, erit
commune toti Trinitati, & non soli congruet
filio; Itaque modus ille dicendi, contrarius est
doctrinæ D. Th. qui loc. not. potentiam quidem
passiuam excludit ab altero relatiuorum; non ta-
men actiuam illi potentiam tribuit in ordine ad
alterum; quia non est verum vniuersaliter, vt
patet in Mystero Incarnationis, in quo sola per-
sonatione, quæ non est actio, Filius Dei factus
est homo; nec in humanitate ponit potentiam
passiuam respectu personalitatis, sed dicit in ea
esse potentiam, qua vniri possit: Verè enim non
est talis in humanitate potentia; alioquin diuina
personalitas esset eius actualitas, & forma, quod
est absurdum. Quamuis autem nulla realis, &
proprie dicta mutatio fiat in persona, quæ sit ho-
mo, per hoc, quod de nouo terminat humanita-
tem, & eius assumptionem ad vnitatem suæ sub-
sistentiæ; non tamè fit consequens posse diuinam
personam aut essentiam esse terminum transub-
stantiationis humanitatis in ipsum; quoniam, vt E

Medina.

q. 2. a. 1. aduertit Medina, transubstantiatio sem-
per est inter duas res, quæ communicant in en-
titate transmutabili, vt satis clare significat S. D.
infra q. 75. a. 4. Igitur hæc mutatio fieri non po-
test, nisi inter res creatas. Secundo, id, in quod
aliud ita conuertitur: incipit esse id, quod
antea non erat scilicet id, in quod res crea-
ta conuersa est. Tertiò transubstantiatio est
productio rei, in quam fit transubstantiatio,
non simpliciter; quia iam præerat illa res se-
cundum se, sed quatenus de nouo est id, in
quod aliud est conuersum; ac proinde, vt sic
dependet ab actione agentis, & per eam pro-
ducitur. Difficultatem hanc vberimè versat,
ac benè definit Suarez tom. 3. disp. 50. f. 2.

Suarez.

A Postremò supersunt multe insignes diffi-
cultates, ex quibus pendet huius Controuer-
siae plena resolutio; sed, quia non expedit eas
ordine questionum, & articulorum, & totius
huius tractatus doctrinæ turbato ex proprijs
sedibus huc eas omnes euocare, ne Theologi
nouitij confundatur intelligentia, suis eas locis
duximus esse referendas, in quibus à D. Th.
& expositoribus examinantur: interim vide-
ant, qui voluerint, quæ de proposita difficul-
tate scribunt Medina in 2. q. introductoria. Va-
lencia, disp. 1. puncto 2. & Suarez, disp. 8. sect. 3.
nobis enim hæc pauca in proprijs sedibus vber-
ius discutienda sufficiunt. Quibus præmissis
probandum esset Incarnationis Mysterium per
actiuam Dei potentiam, siuè secundum poten-
tiam logicam esse possibile; sed quia loca supe-
rius indicauimus, ex quibus desumi facile pos-
sunt innumera cuiusque generis argumenta, ad
eos fontes lectorem remittimus, vt inde, quæ si-
bi placuerint, hauriat; maxima verò omnium
apud Catholicos probatio est, quòd Incarnati-
onis Mysterium à Deo fuisse peractum diuina
testantur eloquia; id verò, quod diuina poten-
tia factum est, certè possibile fuit, per eam
fieri.

PRIMA CONCLUSIO Mysterij Incarnationis
docet fides catholica. Conclusionem hanc latè pro-
bat Medina, & alij supra notati.

SECUNDA CONCLUSIO: Mysterium Incar-
nationis est appellandum possibile non potentia physica,
sed potentia logica, & consequenter etiam secundum
actiuam Dei potentiam. Hæc patet ex dictis in pri-
mo Notabili.

Contra primam Conclusionem sunt argumē-
ta, quæ proponit, & soluit S. D. in 3. d. 1. q. 1. a. 1.
& alij antiqui scolastici in eadem distinctione, qui-
bus adde ea, quæ referunt, & soluunt Medina, &
Valencia locis alleg.

Contra eandem Conclusionem est hoc argu-
mentum: Deo, quia suprema veritas est & summa
bonitas, repugnat falsitas & malitia, non solum
in natura propria, sed etiam in aliena; ergò, quia
summa est immaterialitas, & immutabilitas, & vi-
ta, repugnat ei non solum in propria, sed etiam
in aliena natura esse materiale, mutabilem &
mortuum; igitur ei repugnat incarnari. Probat
hæc consequentia: Quia Deo Incarnato conueni-
unt istæ conditiones, in assumpta, seu secundum
assumptam humanitatem. Et Confirmatur primo, Conf. 1.
quia, si possibile esset Deum incarnari, iam non
intelligeretur, esse summè immaterialis & im-
mortalis; ergò non intelligeretur Deus. Conse-
quentia patet; quia Deus est id, quo nihil intel-
ligi potest immaterialius & immortalis. Ante-
cedens verò probatur. Quoniam illud intelligi-
tur esse immaterialius & immortalis, quod ne-
que in propria, neque in aliena natura potest ef-
se materiale aut mortale, sicut illud intelligitur
esse veracius, & magis impeccabile, quod neque
in propria neque in aliena natura potest mentiri
& peccare. Secundo confirmatur, quia magis distat Conf. 2.
Deus & Creatura, quæ assensus & disensus; amor &
odij eiusdè obiecti; & magis, quam substantia &
accidens. Maior probatur; quia illa non distant
in infinitum; sed sunt eiusdem ordinis & ali-
quando eiusdem generis: Deus autem & Crea-
tura non sunt eiusdem ordinis, sed distant in in-
finitum. Minor autem probatur; quia si quis
haberet simul amorem & odium Dei, habe-
ret simul duos vltimos & oppositos fines, &
simul esset in gratia & in peccato, quod im-
plicat

Medina
Valencia.

Conclusio
deducta
probat.

Arg. & sol.
Obiectio
ita i. cōl.

Obiect. 2.

Conf. 1.

Conf. 2.

Solus.

plicat contradictionem; & similiter, si substan-
tia existeret per existentiam accidentis, simul
haberetur existentiam in alio & non haberetur exi-
stentiam in alio sed per se; quæ sunt expresse cõ-
tradictoria. Respondetur nullam esse consequen-
tiam. Ad probationem negatur etiam consequen-
tia; Cuius ratio est; quia priuationes incluse
in differentijs specierum minus perfectarum,
vel etiam puræ priuationes opponuntur tan-
tùm quibusdam particularibus perfectionibus
& bonis, sicut nigrum albo, irrationale ratio-
nali, mors vitæ, & in proposito materiale
immateriali, & mutabile immutabili, vt sic;
non autem Deo opponuntur, aut eius boni-
tate priuant, prout est in se ipsa, seu prout
est bonitas Dei; at falsitas & malitia moralis
Deo, prout in se ipso est, opponuntur: & i-
deò illa Deo non repugnant in aliena natura
subsistenti hæc utroque modo Deo re-
pugnant scilicet prout in se est, & vt est sup-
positum alienæ naturæ. Declarantur hæc; quo-
niam infirmitas & mors Petri opponuntur sa-
luti & vitæ Petri; non autem aliorum ho-
minum vel Angelorum aut Dei; quoniam
hæc priuationes à solo Petro tollunt opposi-
tas formas siue bonas; non autem à cæteris ho-
minibus, & multò minus ab Angelis, aut à
Deo; sed falsitas & malitia moralis, quia ma-
la sunt intellectualis naturæ, quatenus intel-
lectualis natura est, secundum eius, scilicet
formalem rationem absolutè, & communissi-
mè sumptam, quatenus scilicet communis est
analogicè nobis, Angelis & Deo, non oppo-
nitur obiectiue tantùm veritati & bonitati e-
iusdem subiecti; sed opponitur etiam veritati
& bonitati ipsius Dei secundum se. Ex g. fal-
sitas hæc: homo non est animal, non tantùm
opponitur huic veritati: homo est animal; &
eam tollit ab eodem intellectu conuenire;
sed etiam quantum sit ex se, opponitur etiam
vnicuique verò iudicio, tam Angelico quàm
Diuino & illud tollit. De malitia verò mo-
rali diuinæ legi contraria; ac præsertim de o-
dio Dei perspicuè constat illud non opponi
tantùm actui charitatis debito inesse subiecto
habenti odium, sed etiam quantum est ex se,
opponi bono diuino & illud destruere: pri-
mò, quia præfigit voluntati alium vltimum
finem, præter Deum; ac proinde tollit à Deo
rationem vltimi finis & summi boni; & per
consequens Deum, quantum in se est, omni-
nò destruit, licet illum actu non tollat, eo
quod sit ens simpliciter necessarium. Secundò,
quia fundatur in iudicio falso, quod opponi-
tur recto dictamini naturæ intellectualis, et-
iam diuinæ dictantis Deum non esse odio ha-
bendum, sed summè diligendum. Denique
tam falsitas, quàm malitia moralis sunt mala
naturæ intellectualis absolutè, & secundum
se consideratæ, etiam, vt est in Deo; quam-
uis natura diuina ob suam talem scilicet infi-
nitam, & simpliciter necessariam perfectio-
nem illam non admittat. Ad primam confir-
mationem negatur antecedens: Ad cuius proba-
tionem negatur assumptum; quoniam esse mate-
riale aut mortale secundum naturam assump-
tam, nihil minuit de immaterialitate & im-
mortalitate Deo secundum propriam naturam,
& vt Deus est, conueniente; sed indicat infi-
nitatem Dei simpliciter secundum esse, & se-
cundum personalitatem, qua potest termina-
re, quamcunque naturam etiam corpoream

& corruptibilem, secundum quam mutetur &
moriatur; neque eadem ratio est de mendacio &
de malitia morali, vt ante diximus. Ad secundam
confirmationem negatur illatio; quoniam aliqua
magis distat, quàm alia contingit dupliciter;
Vno modo in ratione entis, & ita magis distat
Deus & creatura, quàm assensus & dissensus, &c.
Alio modo quò ad habitudinem seu proportionem
illam, ex qua diuersarum rationum entia habet,
vt possint ad inuicem conuenire; & hoc modo
magis distat assensus & dissensus &c. quàm Deus
& natura creata: & idè possunt hæc in vno sup-
posito conuenire: illa verò non possunt eidem
simul inesse secundum idem, &c. Quemadmo-
dum etiam materia & forma; substantia & acci-
dens magis distat, in ratione entis, quàm duæ
albedines & duæ formæ substantiales; & tamen
ille simul esse possunt in eodem; hæc verò mini-
mè: quoniam in illis est habitudo, seu propor-
tio, ex qua habent, vt possint in vnum conueni-
re, quæ non est in istis: materia namque habitu-
dinem habet potentia, & subiecti ad formam, &
substantia similem habet habitudinem ad acci-
dens; talem autem habitudinem non habent duæ
albedines, aut duæ formæ substantiales inter se:
Sic itaque Deus & humanitas, quamuis in ratio-
ne entis distent in infinitum: habent tamen ha-
bitudinem inter se terminabilis & terminantis;
& idè possunt vniri in vna subsistentia persona-
li: substantia verò non habet ad acci-
dens habitudinem terminabilis & personabilis ab
eo: neque accidens tantæ perfectionis est,
vt eminenter in se præhabeat perfectionem
subsistentiæ & existentia substantialis: & i-
deò impossibile est, substantiam existere aut
personari per aliquod accidens, & similiter as-
sensus & dissensus, &c. nullam habent habitu-
dinem inter se ratione cuius possint simul eidem
in esse, sed oppositionem habent naturalem, ex
qua vnum extremum tollit rationem formalem
alterius obiectiuam, qua sublata deficit actus, ex
g. amor ad rem fertur representatam vt bonam;
& idè non potest terminari ad rem representa-
tam vt malam formaliter; è contra verò odium
ad rem fertur representatam, vt malam, & sub
ratione mali & propterea contradictio est, vnam
& eandem rem sub eadem ratione formali simul
amari & odio haberi.

Alia argumenta, quæ difficultates implicant
inferius suis locis examinandas, omittimus.

CONTRA secundam Conclusionem probat qui-
dam recentiores Mysterium Incarnationis non
esse possibile logicè: quia teste D. Tho. in 1. p. q.
25. a. 3. ad 4. & q. 46. a. 1. ad 1. possibile logicè
est illud, quod est possibile ex habitudine, ter-
minorū, qui ex se non repugnant ad inuicem, sed
isti termini *Deus & homo* significant naturas di-
stinctas & repugnantes in eodem supposito; er-
go. Minor est D. S. infra q. 16. a. 1. ad 1. dicentis,
propositionem hanc: *Deus est homo, esse in ma-
teria repughante ex parte naturarum.*

Secundò probant Mysterium Incarnationis ef-
se possibile Physicè: Quia teste August. Epist. 8. 48.
Incarnatio est possibilis ex omnipotentia facien-
tis; sed omnipotentia Dei est physica; ergo. Ter-
tiò, Incarnatio est physicè causata, & non ex na-
tura extremorum, sed ab aliquo extrinseco; er-
go datur potentia physica, per quam causetur, &
sic possibilis. Probatur consequentia: nam alias
esset effectus physicus sine causa potente illum
causare physicè.

Respondetur ad primum, falsam esse minorem:
Ad probationem dico D. Thom. in illa respon-
sione

Obiectio cõ-
tra.
2. Concl. 10
S. Thom.

2.

Aug.

3.

Sol. prius ad
S. Thom.

ione oppositum docere; sic enim ait: Quando for-
ma diuersa non possunt conuenire in vnum suppositum,
tunc oportet, quod propositio sit in materia remota; cuius
subiectum significat vnam illarum formarum, &
predicatum aliam; sed quando duæ formæ possunt con-
uenire in vnum suppositum, non est materia remota,
sed naturalis, aut contingens, sicut cum dico, album
est musicum: Natura autem diuina, & humana, quæ
uis sunt maximè distantes; tamen conueniunt per In-
carnationis Mystrium in vno supposito, cui neutra il-
larum inest per accidens, sed per se; & ideo hæc propo-
sitiō: Deus est homo, non est neque in materia remota,
neque in materia contingenti, sed in materia naturali;
& predicatur de Deo non per accidens, sed per se, sicut
species de sua hypostasi, non quidem ratione forma si-
gnificata per hoc nomen Deus, sed ratione suppositi,
quod est hypostasis humane naturæ. Hæc ibi S. Tho.
ex quibus apparet secundum eius mentem ter-
minos huius propositionis: Deus est homo, non
significare naturas repugnantes, sed maximè con-
uenientes in eodẽ supposito.

Sol. 2.

Ad secundum dico, nullam esse consequentiam;
quoniam possibile physicè dicit possibile per
potentiam ordinis naturalis intrinsecam acti-
uam, aut passiuam: Mystrium autem Incarnatio-
nis neutro modo est possibile; nulla enim est in
humanitate potentia naturalis actiua, aut passiu-
a ad vnionem hypostaticam cum persona diuina,
neque in diuina persona est aliqua potentia pas-
siua, vt patet, neque actiua ad ordinem perti-
nens naturalem; quia potentia Dei ad affectus su-
pernaturales Deo conuenit, vt agenti superna-
turali; & proinde pertinet ad ordinem superna-
turalem; est ergo Mystrium Incarnationis pos-
sibile, non per intrinsecam aut ordinis super-
naturalis potentiam, sed ex habitudine ter-
minorum, & per Dei potentiam actiuam superna-
turalem, cuius obiectum est ens super naturale
possibile logicè. Hæc verò potentia pars est om-
nipotentia, cuius obiectum est possibile logicè,
tam ordinis naturalis, quàm ordinis supernatu-
ralis.

Solus. 3.

Ad tertium dico falsam esse consequentiam;
ad eius probationem dico Incarnationem nõ esse ef-
fectu physicu, id est naturalem, aut ad ordinem natu-
rale pertinet; sed est effectus omnino supernatu-
ralis; & ideo non causatur ex potentia naturali
actiua, aut passiuâ, sed ex actiua Dei potentia
supernaturali, & ex potentia humanitatis obe-
dientiali: potest tamen & debet Incarnatio dici
effectus physicus, id est realis, & non ratione
vel imaginatione confectus, sed effectui secun-
dum hunc sensum physico non respondet actiua
potentia physica in nostro sensu, & multo mi-
nus passiuâ, sed potentia actiua physica, id est
realis, quæ est omnipotentia Dei; sed de tali ef-
fectu, & tali potentia non loquitur conclusio
nostra.

ARTICVLVS II.

Verum necessarium fuerit ad reparationem Gene-
ris humani, Verbum Dei incarnari.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod
non fuerit necessarium ad reparationem hu-
mani generis verbum Dei incarnari. Verbo enim
ad 2. co. d. Dei, cum sit Deus perfectus (vt in primo habitum
43. a. 2. q. 2. est:) nihil virtutis per carnem assumptam accre-
uit. Si ergo Verbum Dei incarnatum humanam
naturam reparauit etiam absque carnis assumptione
eam potuit reparare.

Præterea: Ad reparationem humane naturæ, quæ
per peccatum collapsa erat, nihil aliud requiri vi-
debat, quam quod homo satisfaceret pro pecca-
to. Sed homo, vt videtur, satisfacere potuit pro
peccato: non enim Deus ab homine plus requirere
debet, quam posuit: & cum prior sit ad mise-
rendum, quam ad puniendum, sicut homini impu-
tat ad penam actum peccati; ita imputare debet
ad meritum actum contrarium. Non ergo fuit ne-
cessarium ad reparationem humane naturæ, Verbum
Dei incarnari.

Præterea Ad salutem hominis præcipue pertinet,
vt Deum reueretur: vnde dicitur Mal. primo. si ego
pater, vbi honor meus? si Dominus, vbi timor meus?
Sed ex hoc ipso homines Deum magis reuerentur, quod
eum considerant super omnia eleuatum, & ab homi-
num sensibus remotum: vnde in Psalm. 62. excelsus
super omnes gentes Dominus, & super cælos gloria ei-
us, & postea subditur; quis sicut Dominus Deus no-
ster? Quod ad reuerentiam pertinet. Ergo videtur
non conuenire humane salutis, quod Deus nobis similis
fieret per carnis assumptionem.

Sed contra: illud per quod humanum genus li-
beratur à perditione, est necessarium ad humanam
salutem. Sed mysterium diuine incarnationis est hu-
iusmodi: secundum illud Ioan. 3. sic Deus dilexit mun-
dum, vt filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui
credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æter-
nam. Ergo necessarium fuit ad humanam salutem
Deum incarnari.

Respondendo dicendum, quod ad finem aliquem dici-
tur aliquid esse necessarium dupliciter. Vno modo, sine
quo aliquid esse non potest: sicut cibus est necessarius ad
conseruationem humane vitæ. Alio modo, per quod
melius, & conuenientius peruenitur ad finem: sicut e-
quis necessarius est ad iter. Primo modo Deum incarna-
ri nõ fuit necessarium ad reparationem humane naturæ:
Deus enim per suam omnipotentem virtutem pote-
rat humanam naturam multis alijs modis reparare.
Secundo autem modo necessarium fuit Deum incarna-
ri ad humane naturæ reparationem. Vnde Aug. dicit
13. de Trin. c. 10. verum etiam ostendimus non alium
modum possibilem Deo fuisse (cuius potestati omnia
aqualiter subiacent) sed sananda miseria nostra con-
uenienter alium modum non fuisse. Et hoc quidem
considerari potest quantum ad promotionem hominis
in bonum. Primo quidem quantum ad fidem: quæ ma-
gis certificatur ex hoc, quod ipsi Deo loquenti credit.
Vnde Aug. dicit 11. de Ciuit. Dei. Vt homo fidentius
ambulare ad veritatem, ipsa veritas Dei filius homine
assumpto constituit, atque fundauit fidem. Secundo
quantu ad spem: quæ per hoc maximè erigitur. Vnde Aug.
dicit 13. de Trin. Nihil tam necessarium fuit ad erigen-
dam spem nostram, quàm vt demonstraretur nobis,
quantum diligeret nos Deus: quid verò huius rei isto
iudicio manifestius, quàm quod Dei filius natura nostra
dignatus est inire consortium? Tercio quantum ad cha-
ritatem: quæ maximè per hoc excitatur. Vnde Aug. di-
cit in lib. de cathecizandis rudibus: quæ maior est cau-
sa aduentus Domini: nisi vt ostenderet Deus dilectio-
nem suam in nobis? Et postea subdit. Si amare pigeat,
saltem reamare non pigeat. Quarto, quantum ad re-
ctam operationem: in qua nobis exemplum se præbuit.
Vnde Aug. dicit in quodam sermone de nativ. Domini.
Homo sequendus non erat, qui videri poterat: Deus se-
quendus erat, qui videri non poterat. Vt ergo exhibere-
tur homini, & qui videretur ab homine, & quem homo
sequeretur: Deus factus est homo. Quind ad plenâ par-
ticipationem diuinitatis: quæ vera est hominis beatitudo,
& finis humane vitæ: hoc collatum est nobis per Chri-
sti humanitate. Dicit enim Aug. in quodam sermone de
Nativ. Domini. Factus est Deus homo: vt homo fieret
Deus. Similiter, & hoc vtile fuit ad remotionem mali.

Primo